

HERDERVVICIA

HERDERVVICIA Ducatus Geltrię opidum ad Germanici maris sinum, & tuto, & eleganti situ commendatum, multorum opinione, latine Pastorum siue opilionum vicum, refugium, vel sinum designat. VVic, enim & sinum, siue curuum maris recessum, & vicum sonat. Vt dum dicimus Braunsuicum, Dansuicū, Osteruicum, & alia complura loca, quibus nulli sinus sunt vicini. Eadem tamē ratione, & ad mare, & ad terram refertur, quum utrobique ille locus significetur, ad quem ē periculis quisquam secedere possit. Quemadmodum enim in mari ad sinus incuruos à procellis & fluctibus declinamus: ita in terrestri periculo vnicuique ad vicinos suos & cognatos est secendum, quorum iusta quædam ad defendendum sua multitudo, Vicus vocatur, à VVic, quo cedo, & secedo à periculo dicimus. Hic enim finis est multarum domorum coniungendarum,

quò communibus viribus insultus vel hostiū vel ferarū repellantur, quos singulæ domus sustinere nō possent.

Harderuicia igitur in Hollandici Maris sinu seu æstuario loco amœnissimo condita, à septentrione mare meridianum aspicit, omni piscium genere fecundissimum: A Meridie & cæteris partibus habet hortos, pomaria, arua, campos, agrosq; tum ad pascendā pecora, tum omni frumentorū genere producendo, aptos: Sylvas præterea quæ lignorum satis suppeditant. Vnde fit, quod hic paruo bene viuatur, & multi, quibus alibi fortuna, vel penuria facilem victum negent huc, vndique confluant.

Otto tertius Geltrię & Zurphaniæ sēptimus Comes, Anno Christi M. CC. XXIX. eam muris cinxit, & ciuilibus priuilegijs, & proprijs Nassouiacis insignijs donauit. Eius deinde filius Reinoldus primus eius nominis, & Geltrię atque Zurphaniæ Comes octauus, abs Rodolpho primo, Imperatore Augusto, priuilegium cudēdæ monetæ Herderuicenisibus anno salutis M. CC. XXVII. impetrauit, quo etiamnum tam in auro, quàm argento, vtuntur.

Si firmitatem spectes, natura loci munitissimum opidum est, quod licet anno M. D. III. pridie Calendas Augusti, vt scribit Adrianus Barlandus in suis Chroniis, ignis violentissimus cōsumpserit, & totum intra tres horas conflagrarit, fortunis corruptis omnibus, cum multorum etiam interitu, quinque, aut ad summum sex edib. ab incendio seruatis, Tamen montibus & vallibus firmissimis successu tēporis ita firmatū, vt aliquando hostibus suis, ad aliquod tēpus facile resistere potuerit. Firmitatem hanc confirmat Arx quædam fossis ac vallibus circumdata, cui Dux pro tempore Geldrię perpetuo Satrapas præficiēbat, Ex quibus vltimus fuit Otto de Santen, fidelissimus Regis Hispaniarum Capitaneus. Sed hanc iniuria huius temporis sustulit.

Quod si ipsam ciuitatem intueri liceat, ædificia splendida isthic, tum à nobilibus, tum ditissimis mercatoribus rei nauicę studiosis, olim erecta conspiciet. Cuius rei testis inter cætera esse potest platea illa, quę incolarū lingua *Die Dancelsstaet* appellatur. Ad Senatū quod attinet, hunc semper habuit, non modo æquissimum, sed & antiquę & Catholicę Religionis, & pietati additissimum, quod quamplurimæ foundationes, & annuæ elemosynarum distributiones, lucē clariū, si hoc tempore non obscurentur, demonstrant. De clero, vt hoc adiciam; Tempore illo, quo disciplina Ecclesiastica vigebat, & in hominibus plus conscientię quam scientię erat, habuit presbiteros sanè integros, diuinisquę officijs sedulo incumbentes, vnde ipsorum pietatē & in Deum sincera Religione Incolæ permoti, multa pro cultus diuini augmento, & sacerdotum, pauperumq; sustentatione instituerunt. Loquuntur hoc distributiones istę, quę certis anni temporibus in Summo Templo ex pia maiorum fundatiōe fieri solent. Ecclesia. B. Marię consecrata est, quę hoc funesto tempore ter spoliata est, habet, si fabricam exteriū, interiusq; conspicias pulcherrimam altaribus circiter viginti pulchrē distinctam, quorum quædam honeste satis suos possessores Sacerdotes alere potuerunt; quædam verò à diuersis rei manuarię opificibus erecta, & ad nostra vsque tempora decenter conseruata. Superior pars camerata est, & insignibus imaginibus perpolitata, Turrim habet Pharo non imparē, ad quam Nauta sæpe naues suas dirigit, Huic Ecclesię omnium vltimò præfuit Rutgerus à Baer Grollanus, concionandi dexteritate laudatissimus, ob fidem & Religionem Catholicam multa perpeffus. Cœnobia hic sunt sex virorum tria, virginum sacrarum totidem. Primum, cui, honoris causa, princeps locus debetur, extra Ciuitatem in amœnissimo loco positum D. Ioanni consecratum est, vulgo *Het Heren Loos* vocatum. Cuius vltimus Commendator fuit Nobilis Clarissimusq; vir Ioachimus à Spuelde Herderuicenisē Reipub. Patricius. Alterum est, quod & ædes Clericorum sibi adiunctas habet, Monasterium Fratrum, qui sunt instituti D. Hieronimi, quorum initium sumptum à quodam Gerardo Dauentriensi, cui ob vitę sanctimonium Magni cognomen tribuitur. Huius alumni & Fratres, vt vocantur, sunt liberi Clerici, in instituenda iuuentute, in scribendis perpolitatis characteribus, concionando, & alijs pietatis exercitijs occupatissimi paratissimiq;. Quapropter semper opidanis Hardervicenisibus gratissimi fuerunt. A tempore dicti Gerardi Magni, qui floruit Anno Domini M. CCC. LXXII. & anno M. CCC. LXXXIV. quarto Kalendarū Februarij, ætatis suę XLIV. in Christo defuncti, & Dauentrię sepulti. Item à tempore Florentij Hollandi, nobili parente oriūdi, qui de Arkel originem traxit, qui in varijs Geldrię Hollandię & Brabantię locis indefesso labore, diligentissima lubricatatis institutione, concionibus & admonitionibus celeberrimis hunc ordinem Fratrum de communi vita mirum in modum amplificauit, alios ex ijs præficiendo Collegijs, nōnullos sacris virginibus, quosdam etiam, quod ferè in ordine illo vsitatum fuit, perpolitè scribendi exercitio admouit. Denique à tempore aliorum fratrum, qui in vinea Scholasticā milites strenui, & extirpandis hominum vitijs, in locis istis toti fuerunt, de quorum initijs, vita, moribus, institutione & profectu Thomas à Kempis consulendus. Hoc Cœnobium Hardervicenisē Anno Domini M. D. LXXII. Ecclesię ornamentis, libris, alijsq; rebus vtensilibus spoliatum, multos eruditione & pietate singulari habuit clarissimos patres, in quorum album meritò referendus D. Altetus ab *Heiden*, qui, cum per aliquot annos suis Collegijs pacificè, cum maximo honore, ac fructu præfuisset, & vsque ad extremam senectutem, veræ Religionis & pietatis exemplum exhibuisset, tādē varios labores, multas itidem calumnias ac diuexationes, ab impio presentis belli milite perpeffus, porrecta fide ac mente obdormiuit in domino, relinquens illic Reuerendum & Egregium Patrem D. Hermannum Arnoldi Smilenium, cui Hardervicenisē filium, qui cum in ædibus studiosorum Præfectus fuisset, apud Enchhusianos per viginti ferè annos Conuentus S. Ursulæ, vulgo, *Het Sudekloster* nominati, curam suscepit, tanto in honore apud catholicos habitus, vt in Religione catholica